

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista - ammatillisten tutkintojen kustannuskertoimien tarkistus vuosien 2018 - 2019 toteutuneiden kustannusten perusteella.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteiden suunniteltu muutos vaarantaa ympäristöalan lisäkoulutuksen

OKM:n asetusluonnoksessa esitetään ammatillisen koulutuksen tutkinnoille uusia kustannusryhmiä tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella. Kullekin kustannusryhmälle on laskettu painokerroin, joka vaikuttaa suoraan koulutuksen järjestäjälle myönnettävään rahoitukseen. Laskennassa ei ole tarkasteltu järjestäjäkohtaisia kustannuksia vaan asetusluonnoksen valmistelussa on käytetty seurantaryhmäkohtaisia vertailtavia yksikkökustannuksia. Eri kustannusryhmien kertoimet lähestyvät toisiaan eli uudistus ei todennäköisesti tuo suuria muutoksia monialaisille koulutuksenjärjestäjille. Ammatillisen koulutuksen reformissa päätettiin kuitenkin säilyttää järjestäjäkentän monimuotoisuus ja turvata myös harvinaisten alojen koulutuksen tarjonta eli mukana on myös kapea-alaisia, erikoistuneita koulutuksenjärjestäjiä. Näiden talouteen muutoksella voi olla merkittävä vaikutus.

Ympäristöalan lisäkoulutus

Ympäristöalan lisäkoulutuksen tutkinnot, ympäristöalan ammatti- ja erikoisammattitutkinto, ovat kuuluneet "Muu tekniikka" -ryhmään, joka on kokonaisuudessaan siirretty kustannusryhmään 1. Aiemmin ympäristöalan lisäkoulutuksen tutkinnot ovat kuuluneet ryhmään 2.

Vuonna 2017 esitimme (HE 39/2017 vp), että ympäristöhuollon ammattitutkinnon (ympäristöalan ammattitutkinto 1.1.2019 alkaen) jätteiden- ja vaarallisten aineiden osaamisalan hintaryhmäksi muutetaan hintaryhmästä 2 hintaryhmään 4, koska Jätteiden- ja vaarallisten aineiden osaamisalan pakollisena osana on mm. kuljetusalan perustason ammattipätevyys ja ympäristöhuollon kuljetustehtävissä toimiminen. Ympäristöhuollon kuljetuspalvelut tuotetaan raskaalla kalustolla.

OKM:n lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa ympäristöalan at:n ja eat:n kustannusryhmän painokerroin muuttuisi arvosta 0,99 arvoon 0,73. Kun otetaan myös huomioon ammatti- ja erikoisammattitutkintojen painokerroin 0,54, voidaan todeta, että ympäristöalan lisäkoulutuksen järjestäminen valtionosuusrahoituksen turvin ei jatkossa ole näillä ehdoilla mahdollista.

Kuka tällä hetkellä järjestää ympäristöalan lisäkoulutusta

Ympäristöalan ammattitutkinnolla oli v. 2018 seitsemän aktiivista järjestäjää (lupia 14) ja v. 2019 aktiivisia järjestäjiä oli 5 kpl (lupia 12). Ympäristöalan erikoisammattitutkinnolla on kaksi aktiivista järjestäjää (lupia 5), joista toinen on ilmoittanut luopuvansa alan koulutuksesta.

Ympäristöalan at:n ja eat:n toimivia koulutuksenjärjestäjiä on vähän, koska tutkinnoissa on paljon osaamisaloja eli vaaditaan monen eri asiantuntijan osaamista. Tietyllä maantieteellisellä alueella on myös usein vain rajattu kohderyhmä (esim. vesilaitokset), joten suurten paikallisten koulutuksenjärjestäjien on kannattavampaa keskittyä suurivolyymisiin koulutusaloihin ja paremmin rahoitettuihin perustutkintoihin.

Vuosina 2015 – 2019 on ollut koulutuksenjärjestäjiä, jotka ovat innokkaasti aloittaneet mutta kuitenkin luopuneet kohdattuaan alan haasteet.

Vuosina 2018 - 2019 suoritetuista ympäristöalan at- ja eat –tutkinnoista keskimäärin 80 % keskittyy yhdelle koulutuksenjärjestäjälle (Suomen ympäristöopisto SYKLI Oy), joka on erikoistunut, kapea-alainen lisäkouluttaja.

Onko ympäristöalan lisäkoulutus tarpeellista Suomessa

Jotta pystymme saavuttamaan hallituksen asettamat tavoitteet hiilineutraaliudelle ja kiertotaloudelle, on tärkeätä turvata jatkuva oppiminen ja tukea työelämässä olevia ammattilaisia hyödyntämään ja uudistamaan ammattitaitoaan tässä ponnistelussa.

Ympäristöalan lisäkoulutuksen tehtävänä on varmistaa

- ajantasainen ammattitaito
- säästösten mukainen toiminta
- ilmastonmuutoksen torjunta ja kiertotalouden käytännön edistäminen eri toimialoilla ja ammateissa
- huoltovarmuuden ylläpitäminen (esim. jätehuollon ja vesihuollon aloilla)

Keitä ympäristöalan lisäkoulutus palvelee mm. seuraavia ryhmiä

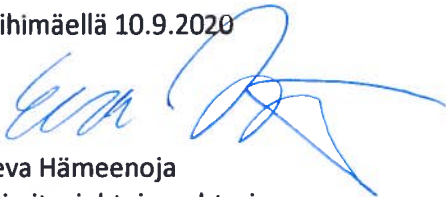
- vesilaitosten henkilökunta
- ympäristöhuoltoala, ml. jätelaitosten henkilökunta
- yritysten ja organisaatioiden jätehuollosta vastaavat
- opettajat, varhaiskasvattajat
- yritysten laatu- ja ympäristövastuuhenkilöt
- materiaali- ja energiatehokkuuden asiantuntijat
- kuntien asiantuntijat

Esitys

Jotta ympäristöalan ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusten järjestäminen on jatkossakin mahdollista, esitämme ko. tutkintojen kustannusryhmän nostamista nykyisestä ryhmästä 2. uuteen ryhmään 3.

Ympäristöalalla on käytössä paljon uutta, kallista tekniikkaa, esim. pakkaavat jäteautot, korkeapainevesi -laitteet ja loka- ja viemärihuollon välineistö. Ammattilaisten kouluttaminen ilman em. asianmukaista välineistöä ei ole mahdollista. Tekniikan ostaminen koulutuksenjärjestäjän käyttöön vaatisi runsaasti lisäresursseja. Koulutuskäyttöön vuokraaminen onnistuu nykyisellä rahoitustasolla muttei rahoituksen vähetessä. Ympäristöalan ammattitutkintoon kuuluu lisäksi kuljetusalan perustason ammattipätevyys.

Riihimäellä 10.9.2020

Eeva Hämeenoja
toimitusjohtaja, rehtori

Suomen ympäristöopisto SYKLI

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista - ammatillisten tutkintojen kustannuskertoimien tarkistus vuosien 2018 - 2019 toteutuneiden kustannusten perusteella.

Lausunnon keskeinen sisältö

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteiden suunniteltu muutos vaarantaa ympäristöalan lisäkoulutuksen

OKM:n asetusluonnoksessa esitetään ammatillisen koulutuksen tutkinnoille uusia kustannusryhmiä tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella. Ehdotuksessa eri kustannusryhmien kertoimet lähestyvät toisiaan eli uudistus ei todennäköisesti tuo suuria muutoksia monialaisille koulutuksenjärjestäjille. Ammatillisen koulutuksen reformissa päätettiin kuitenkin säilyttää järjestäjäkentän monimuotoisuus ja turvata myös harvinaisten alojen koulutuksen tarjonta eli mukana on myös kapea-alaisia, erikoistuneita koulutuksenjärjestäjiä. Näiden talouteen muutoksella voi olla merkittävä vaikutus.

Ympäristöalan lisäkoulutuksen tutkinnot, ympäristöalan ammatti- ja erikoisammattitutkinto, ovat kuuluneet "Muu tekniikka" -ryhmään, joka on kokonaisuudessaan siirretty kustannusryhmään 1. Aiemmin ympäristöalan lisäkoulutuksen tutkinnot ovat kuuluneet ryhmään 2. OKM:n lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa ympäristöalan at:n ja eat:n kustannusryhmän painokerroin muuttuisi arvosta 0,99 arvoon 0,73. Kun otetaan myös huomioon ammatti- ja erikoisammattitutkintojen painokerroin 0,54, voidaan todeta, että ympäristöalan lisäkoulutuksen järjestäminen valtionosuusrahoituksen turvin ei jatkossa ole näillä ehdoin mahdollista.

Ympäristöalan at:n ja eat:n toimivia koulutuksenjärjestäjiä on vähän, koska tutkinnoissa on paljon osaamisaloja eli vaaditaan monen eri asiantuntijan osaamista. Tietyllä maantieteellisellä alueella on myös usein vain rajattu kohderyhmä (esim. vesilaitokset), joten suurten paikallisten koulutuksenjärjestäjien on kannattavampaa keskittyä suurivolyymisiin koulutusaloihin ja paremmin rahoitettuihin perustutkintoihin. Vuosina 2018 - 2019 suoritetuista ympäristöalan at- ja eat -tutkinnoista keskimäärin 80 % keskittyy yhdelle koulutuksenjärjestäjälle (Suomen ympäristöopisto SYKLI Oy), joka on erikoistunut, kapea-alainen lisäkouluttaja.

Jotta pystymme saavuttamaan hallituksen asettamat tavoitteet hiilineutraaliudelle ja kiertotaloudelle, on tärkeätä turvata jatkuva oppiminen ja tukea työelämässä olevia ammattilaisia hyödyntämään ja uudistamaan ammattitaitoaan tässä ponnistelussa. Ilman ympäristöalan lisäkoulutusta tässä ei onnistuta. Jotta ympäristöalan ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusten järjestäminen on jatkossakin mahdollista, esitämme ko. tutkintojen kustannusryhmän nostamista nykyisestä ryhmästä 2. uuteen ryhmään 3.